MINARAAD milieu & natuur

Vlaanderen is omgevingsbewust

Advies

SERV sterk door overleg

Gezamenlijk advies

Omzetting gaspakket – Uitdienstnemingsplannen

Advies over het ontwerp van decreet tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, wat betreft de invoering van een regulerend kader voor een waterstofmarkt in het Vlaamse Gewest en de invoering van de uitdienstnameplannen voor het aardgasdistributienet

Datum van goedkeuring Minaraad	**24/09/2026**
Datum van goedkeuring SERV	**28/09/2026**
Volgnummer	2026| 024
Coördinator + e-mailadres	Stefanie Corens, stefanie.corens@minaraad.be
Co-auteur + e-mailadres	Julien Matheys, jmatheys@serv.be

Inhoudstafel

Inhoudstafel 2
Krachtlijnen 3
Procesbeschrijving 5
Adviesgedeelte 6
1 Dossierbeschrijving 6
2 Aanbevelingen 6
2.1 Kader de Vlaamse uitdienstnameplannen in een bredere defossiliseringsstrategie 6
2.2 Verduidelijk de *governance* en rolverdeling bij uitdienstnameplannen 8
2.3 Zorg voor een methodiek, criteria en timing voor gebiedsgerichte uitdienstname 10
2.4 Beperk kosten en *stranded assets* en bescherm afnemers bij de uitdienstname. 11
2.5 Evolueer van een 'aardgasgericht' naar een 'transitiegericht' regelgevend kader 15

Krachtlijnen

Nu Vlaanderen het kader voor de uitdienstname van het gasdistributienet uittekent, wordt het duidelijk dat dit meer is dan een louter technische netoefening. De plannen kunnen een strategische hefboom worden om de energietransitie op een georganiseerde manier, gebiedsgericht, betaalbaar en sociaal rechtvaardig te realiseren, op voorwaarde dat tijdig duidelijkheid ontstaat over richting, timing, betrouwbare alternatieven en ondersteuning.

Uitdienstnameplannen moeten passen in bredere Vlaamse defossiliseringsstrategie. Uitdienstnameplannen zijn pas geloofwaardig als duidelijk is hoe Vlaanderen het aardgasgebruik voor verwarming en andere toepassingen op het distributienet richting 2050 wil vervangen door koolstofneutrale alternatieven. Ze moeten daarom passen in een geïntegreerde strategie die de afbouw van fossiel aardgas koppelt aan gebiedsgerichte keuzes en de tijdige uitbouw van betrouwbare en betaalbare alternatieven.

Duidelijke rolverdeling essentieel. Een werkbaar traject vraagt een heldere taakverdeling tussen Vlaamse overheid, netbeheerder, regulator, lokale besturen, ondernemingen en andere betrokken actoren. Daarbij moeten lokale warmte- en koelingsplannen, waar beschikbaar, een leidend referentiepunt vormen.

Transparante en onderbouwde keuzes zijn nodig, ook om draagvlak te behouden. De afbouw van aardgasnetten wordt pas aanvaardbaar als vooraf duidelijk is waarom welke gebieden op welk moment aan bod komen. De Raden vragen daarom objectieve criteria, een gedragen methodiek en een concrete timing voor de eerste plannen, met aandacht voor beschikbare en betrouwbare alternatieven, nettoestand, resterende aansluitingen, kosten en lokale warmteplanning.

Planmatige aanpak moet kosten beperken en gestrande activa vermijden. Bij dalend aardgasgebruik en verspreide afname van het aantal aardgasklanten dreigen de nog relatief hoge netkosten bij een kleine groep achterblijvende afnemers terecht te komen, met exponentieel stijgende nettarieven tot gevolg. Uitdienstnameplannen en het bredere beleidskader moeten daarom kostenbeheersing, een aangepast investerings- en afschrijvingskader, tijdige en duidelijke communicatie en bescherming van kwetsbare huishoudens en ondernemingen zonder haalbaar alternatief samenbrengen. Een georganiseerde en gebiedsgerichte uitdienstname is aanzienlijk kostenefficiënter. Andere voordelen van deze aanpak zijn: a) collectieve oplossingen en projecten worden beter haalbaar en sneller uitvoerbaar; b) er zijn meer mogelijkheden om de economische baten van de omschakeling binnen de eigen economie te verzilveren; c) er zijn meer kansen op een sociaal rechtvaardige transitie.

Ook regelgeving moet mee kantelen. Een rechtszeker en maatschappelijk kostenefficiënt transitiekader vereist immers afstemming van het Vlaamse beleidskader op het Europese. Het Vlaamse beleidskader is vandaag nog grotendeels afgestemd op de verdere exploitatie van het aardgasdistributienet. Dat kader moet evolueren naar een transitiegericht kader dat de

gecontroleerde afbouw van fossiel aardgas mogelijk maakt, nieuwe fossiele afhankelijkheden voorkomt, de maatschappelijke kostenefficiëntie van investeringen toetst en de uitdienstname van aardgasinfrastructuur rechtszeker mogelijk maakt.

Daarom moet Vlaanderen de uitdienstname van het gasnet organiseren als samenhangend transitiebeleid, niet als een reeks geïsoleerde netbeslissingen. Alleen zo kunnen de plannen bijdragen aan een klimaatneutrale energievoorziening die uitvoerbaar, betrouwbaar, betaalbaar en sociaal rechtvaardig blijft.

Procesbeschrijving

Datum adviesvraag	**22 juli 2026**
Naam adviesvrager + functie	**Melissa Depraetere,Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Wonen, Energie en Klimaat**
Rechtsgrond van de adviesvraag	**Het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, wat betreft de invoering van een regulerend kader voor een waterstofmarkt in het Vlaamse Gewest en de invoering van de uitdienstnameplannen voor het aardgasdistributienet**
Adviestermijn	**22 augustus 2026**
Samenwerking	**Met de SERV**
Overlegcommissie	**Werkcommissie Energie & Klimaat**
Betrokken experten:	**/**
Vergaderingen: soort + datum	**Werkgroepsvergaderingen op 3, 10, 17 en 22 september. Raadszitting op 24 september**

De Minaraad en de SERV ontvingen op 22 juli 2026 een adviesvraag over het ontwerpdecreet tot wijziging tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator waarmee onder meer het Gerechtelijk Wetboek, het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van de Vlaamse Nutsregulator worden gewijzigd.

In dit advies beperken de Raden zich tot de voorgestelde bepalingen over de uitdienstnameplannen voor het aardgasdistributienet. Dat zij niet ingaan op het onderdeel over het regulerend kader voor de waterstofmarkt in het Vlaamse Gewest, houdt noch een positief, noch een negatief standpunt in over dat onderdeel.

Adviesgedeelte

1 Dossierbeschrijving

[1] **Opzet van het ontwerpdecreet**. Het ontwerpdecreet tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, beoogt enerzijds de invoering van een regulerend kader voor de waterstofmarkt in het Vlaamse Gewest en anderzijds de verankering van uitdienstnameplannen voor het aardgasdistributienet[1].

Het vormt daarmee een gedeeltelijke omzetting van Richtlijn (EU) 2024/1788 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof[2].

2 Aanbevelingen

2.1 Kader de Vlaamse uitdienstnameplannen in een bredere defossiliseringsstrategie

[2] **Kadering in een defossiliseringsagenda is het aanvaarde uitgangspunt**. De Europese Gas- en Waterstofrichtlijn plaatst uitdienstnameplannen binnen het kader van een bredere verschuiving weg van fossiel gas[3]. Artikel 57 van de richtlijn koppelt netontmantelingsplannen immers aan een verwachte daling van de aardgasvraag en vraagt afstemming met waterstof-, elektriciteits- en warmte- en koudenetten.

Ook het principieel goedgekeurde Vlaamse ontwerpdecreet volgt die logica: uitdienstnameplannen moeten immers rekening houden met lokale warmte- en koelingsplannen, mogelijke herbestemming van infrastructuur en de ontwikkeling van waterstofnetten. Uitdienstnameplannen moeten ingebed worden in een ruimer strategisch kader dat de afbouw van aardgasinfrastructuur rechtstreeks verbindt met de tijdige, gebiedsgerichte uitbouw van hernieuwbare en fossielvrije alternatieven.

[3] **Eén geïntegreerde Vlaamse defossiliseringsstrategie is nodig als kader**. Het benodigde strategische kader ontbreekt vandaag nog grotendeels in Vlaanderen. Er is immers nog geen geïntegreerde defossiliseringsstrategie die de Europese klimaat- en energiedoelstellingen vertaalt naar duidelijke Vlaamse transitiepaden, gebiedsgerichte keuzes, tussendoelen en infrastructuurkeuzes. Zo'n kader is nodig om de infasering van hernieuwbare energie en de uitfasering van fossiele energie te verbinden. Uitdienstnameplannen mogen daarom niet vertrekken van louter nettechnische opportuniteiten, maar moeten steunen op onderbouwde keuzes over welke fossielvrije warmteoplossingen – individueel of collectief – waar en wanneer

[1] VLAAMSE REGERING (2026), Ontwerpdecreet regulerend kader voor de waterstofmarkt in het Vlaamse Gewest en de verankering van uitdienstnameplannen voor het aardgasdistributienet.

[2] EUROPEES PARLEMENT & RAAD (2024), Europese Richtlijn betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof.

[3] EUROPEES PARLEMENT & RAAD (2024), Europese Richtlijn betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof, Art. 57.

beschikbaar zijn. De Raden bevelen daarom aan om uitdienstnameplannen expliciet te kaderen in één geïntegreerde Vlaamse defossiliseringsstrategie[4], met een kalender, een sectorale agenda en een uitfaseringspad.

Die strategie moet aangeven hoe hernieuwbare en fossielvrije alternatieven tijdig worden opgeschaald, welke rol fossiel gas nog heeft richting 2030, 2035 en 2040, onder welke voorwaarden, en welk fossielvrij eindbeeld Vlaanderen tegen 2050 nastreeft. Voor de gebouwensector is dat bijzonder urgent, gelet op de EPBD-doelstellingen om fossiele brandstoffen voor verwarming uiterlijk in 2040 uit te faseren en tegen 2050 te evolueren naar een emissievrij gebouwenbestand.

[4] **Definieer concrete, gebiedsgerichte einddata voor aansluiting, levering en eindgebruik.** De Raden stellen vast dat het Vlaams ontwerpdecreet wel een beperking invoert voor aardgasleveringscontracten die doorlopen na 31 december 2049[5]. Zulke contracten worden in beginsel uitgesloten, behoudens de in het ontwerpdecreet bepaalde uitzonderingen en voorwaarden[6]. Die bepaling geeft een belangrijk langetermijnsignaal richting 2050, maar vormt geen algemene uitfaseringsdatum voor het gebruik van aardgas, de levering aan gebouwverwarming of de aansluiting op het aardgasdistributienet.

Daarom vragen de Raden dat het Vlaamse uitfaseringspad binnen goedgekeurde uitdienstnameplannen concrete, gebiedsgerichte einddata mogelijk maakt voor aansluiting, levering en eindgebruik:

- Die einddata moeten aansluiten bij de gebiedsgerichte lokale warmte- en koelingsplannen.
- Voldoende voorbereidingstijd, beschikbare alternatieven[7], aangepaste infrastructuur en bescherming van kwetsbare afnemers zijn daarbij noodzakelijke randvoorwaarden.
- Ook de positie van ondernemingen vergt daarbij bijzondere aandacht. Voor ondernemingen die vandaag nog niet beschikken over haalbare en competitieve

[4] Zie ook: MINARAAD & SERV (2026|19), Advies over de gedeeltelijke omzetting van EPBD in Vlaamse regelgeving, p. 7-9; MINARAAD (2026|008) Vlaams Gebouwenrenovatieplan 2050, p. 35-36; MINARAAD (2025|012) Energietransitie woongebouwen in Vlaanderen, p. 12-17; MINARAAD (2025|007), Update VEKP, p. 24-30; MINARAAD (2024), studie door EnergyVille, p. 62-65.; MINARAAD (2023|032) – deel gebouwen ;SERV (2026), Advies Gebouwenrenovatieplan 2050, p. 27-29; SERV (2025), Advies bijkomende maatregelen VEKP, p. 13-15; SERV (2024), Advies Beleidsnota Energie en Klimaat 2024-2029, p. 8-9.

[5] VLAAMSE REGERING (2026), Ontwerpdecreet regulerend kader voor de waterstofmarkt in het Vlaamse Gewest en de verankering van uitdienstnameplannen voor het aardgasdistributienet., Art. 10: "*Er worden, met uitzondering van leveringscontracten voor biomethaan, geen aardgasleveringscontracten met een duur van langer dan één jaar gesloten die doorlopen na 31 december 2049, tenzij de CO2-emissies als gevolg van het verbruik van het geleverde aardgas worden afgevangen en permanent opgeslagen of hergebruikt, of het geleverde aardgas als grondstof wordt gebruikt in een proces dat geen CO2-emissies veroorzaakt, en in beide gevallen voldaan is aan alle verplichtingen die door of krachtens verordening (EU) 2024/1787 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake de vermindering van methaanemissies in de energiesector en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/942 worden opgelegd*".

[6] Dit is niet van toepassing voor biomethaan en voor specifieke toepassingen waarbij de CO_2-emissies worden afgevangen en permanent opgeslagen of hergebruikt, of waarbij aardgas als grondstof wordt gebruikt zonder CO_2-emissies te veroorzaken, met naleving van de toepasselijke methaanemissie-verplichtingen.

[7] De Raden stellen dat er in Vlaanderen voor gebouwverwarming doorgaans beschikbare alternatieven voor aardgas aanwezig zijn, maar in sommige gevallen zullen eerder collectieve dan wel individuele oplossingen te verkiezen zijn.

fossielvrije alternatieven, zijn tijdige duidelijkheid, overleg en passende flankerende maatregelen[8] nodig om hun continuïteit te vrijwaren.

- Tegelijk moeten de einddata voldoende richtinggevend en geloofwaardig blijven om de energietransitie en klimaatdoelstellingen te ondersteunen.

Een gefaseerde aanpak, met prioriteit voor zones waar de omschakeling technisch, maatschappelijk en economisch optimaal is, kan beide doelstellingen verzoenen. De concrete uitwerking hiervan dient in overleg met de stakeholders te gebeuren.

[5] **Geef de nodige doorwerking aan de op te maken defossiliseringsstrategie.** De Raden vragen om de geïntegreerde defossiliseringsstrategie ook coherent te laten doorwerken in andere Vlaamse beleids- en regelgevingskaders, waaronder de EPBD-implementatie, het Vlaams Gebouwenrenovatieplan 2050, het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, de EED-implementatie, het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2031-2040 en de Vlaamse Klimaatstrategie 2050. Alleen door de uitfasering van fossiele brandstoffen en de infasering van hernieuwbare energie samen te plannen, financieren en uit te voeren, kan voldoende (rechts)zekerheid ontstaan en kunnen uitdienstnameplannen uitgroeien tot een coherent en maatschappelijk gedragen infrastructuurtraject.

2.2 Verduidelijk de *governance* en rolverdeling bij uitdienstnameplannen

[6] **De *governance* zoals voorzien in de richtlijn is uitgangspunt, maar geen eindpunt**. De Europese Richtlijn[9] vertrekt voor uitdienstnameplannen van een duidelijke rolverdeling. De lidstaat of regio bepaalt het beleidskader, de distributienetbeheerder stelt de technische plannen op en organiseert het stakeholderoverleg, en de regulator staat in voor de onafhankelijke goedkeuring en tarifaire beoordeling. Samenwerking met andere betrokken actoren is daarbij geen optie, maar een essentieel onderdeel van het proces.

Hoewel de richtlijn ruimte laat om lokale besturen een sterkere rol te geven, kent zij hen geen specifieke opdrachten toe. Het is dus aan de Vlaamse Regering om hun rol duidelijk te bepalen en aanvullend te verankeren in Vlaamse regelgeving of beleidskaders.

[7] **Sterke betrokkenheid lokale besturen terecht, maar nog beter af te bakenen**. De Vlaamse ontwerpregeling neemt de Europese rolverdeling grotendeels over: de aardgasdistributienetbeheerder stelt de uitdienstnameplannen op en de Vlaamse Nutsregulator beoordeelt ze onafhankelijk. Tegelijk kiest Vlaanderen terecht voor een sterke betrokkenheid van lokale besturen, omdat de uitdienstname van aardgasnetten rechtstreeks raakt aan lokale warmteplanning, ruimtelijke keuzes en communicatie met eindafnemers.

[8] Daarbij moeten die maatregelen gericht zijn op het faciliteren van de transitie naar fossielvrije oplossingen en niet op het bestendigen van het gebruik van fossiele energie.

[9] EUROPEES PARLEMENT & RAAD (2024), Europese Richtlijn betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof, Art. 57.

Die betrokkenheid blijft echter onvoldoende afgebakend. De Raden bevelen de Vlaamse Regering daarom aan om de rollen en verantwoordelijkheden van alle betrokken actoren explicieter te definiëren, met bijzondere aandacht voor de rol van:

- **Lokale besturen** bij de gebiedsgerichte afstemming met lokale warmte- en koelingsplannen, communicatie en uitvoeringscoördinatie;
- De **aardgasdistributienetbeheerder** bij de technische voorbereiding en uitvoering van de ontmanteling, met inbegrip van het overleg met de decretaal bepaalde stakeholders en de doorvertaling van hun input in de uitdienstnameplannen;
- De **VNR** bij de onafhankelijke beoordeling, met inbegrip van de beoordeling wanneer en onder welke voorwaarden nog in aardgasinfrastructuur mag worden geïnvesteerd en wanneer activa versneld mogen worden afgeschreven. Daarbij moet de VNR een evenwicht bewaken tussen redelijke terugverdientijden en het vermijden van *stranded assets* als gevolg van einddata voor aansluiting, levering en eindgebruik;
- De **Vlaamse overheid** bij het uitwerken van een duidelijk transitie- en investeringskader, het betrekken van de verschillende actoren en het uitwerken van flankerende maatregelen om een kostenefficiënte en sociaal rechtvaardige uitfasering van het aardgasnet mogelijk te maken;
- De **ondernemingen,** bij het tijdig signaleren van infrastructuurbehoeften, continuïteitsrisico's en ontbrekende fossielvrije alternatieven, zodat passende flankerende maatregelen kunnen worden voorzien;
- De **provincies**, die lokale besturen en andere bovenlokale actoren kunnen ondersteunen via kennis, expertise en regionale afstemming;
- **Andere betrokken actoren**, zoals energiehuizen, federale netbeheerders, maatschappelijke organisaties, … die een ondersteunende of afstemmende rol kunnen opnemen bij de gebiedsgerichte omschakeling naar koolstofneutrale energiebronnen en/of de afbouw van fossiele energiebronnen, met de bijhorende infrastructuur.
- De verdere concretisering van deze rolverdeling moet zo snel mogelijk gebeuren via een breed **stakeholderoverleg**, waarin ruimte is om rollen, verantwoordelijkheden en wederzijdse verwachtingen verder te bespreken en te preciseren.

[8] **Beschikbare lokale warmte- en koelingsplannen horen referentiepunt te zijn**. Waar lokale warmte- en koelingsplannen beschikbaar zijn[10], moeten die een leidend

[10] Op grond van de herziene Europese Energie-efficiëntierichtlijn moeten gemeenten met meer dan 45.000 inwoners een lokaal verwarmings- en koelingsplan opstellen. In Vlaanderen gaat het om een twintigtal gemeenten. Dergelijke plannen moeten voor het volledige grondgebied de meest kostenefficiënte en duurzame route naar decarbonisatie bepalen, onder meer door het grondgebied in zones op te delen en per zone een technisch-economische afweging te maken tussen collectieve oplossingen, zoals warmtenetten, en individuele oplossingen, zoals warmtepompen. De verplichting om deze zonering en afweging op te nemen vloeit rechtstreeks voort uit de Europese richtlijn (Artikel 25, lid 6 van de EED). De omzetting van de Europese verplichting naar de Vlaamse praktijk is verankerd in het Energiedecreet, specifiek onder Artikel 4/1.4.1 (Hoofdstuk IV: Lokale verwarmings- en koelingsplannen). Het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) krijgt een centrale rol in het toezicht. De uitwerking van de EED in Vlaanderen moet nog gebeuren via een wijziging van het Energiebesluit. Het toekomstige Energiebesluit zal onder meer bepalingen bevatten over de methodologie voor warmte- en koelingsplannen, de beschikbaarheid en het gebruik van relevante databronnen, en de betrokkenheid van burgers en andere belanghebbenden. EUROPEES

referentiepunt vormen voor de gebiedsgerichte uitdienstname. Zij moeten tijdig duidelijk maken welke warmteoplossingen (individueel of collectief) en defossiliseringstrajecten in een gebied worden beoogd, zodat burgers, onderneming en, lokale besturen en netbeheerders daarop kunnen vertrouwen en er hun investeringsbeslissingen op kunnen afstemmen. Die plannen vormen immers hét aangrijpingspunt om de bestaande warmte-infrastructuur[11], duurzame warmte-alternatieven, renovatienoden en defossiliseringstrajecten in kaart te brengen.

De Raden vragen de Vlaamse Regering daarom om duidelijk vast te leggen hoe lokale warmte- en koelingsplannen zich verhouden tot uitdienstnameplannen, vanaf welk moment zij voldoende bepalend zijn voor de voorbereiding van netontmanteling, welke actor[12] waarvoor verantwoordelijk is en hoe conflicten of afwijkingen worden beslecht. Voor ondernemingen vergt dit eerder een aanpak met prioritaire zones waar de omschakeling technisch, maatschappelijk en economisch het meest aangewezen is[13]. Alleen met zo'n heldere, tijdige, gedragen en meerlagige *governance* kunnen uitdienstnameplannen bijdragen aan coherente transitieplanning.

2.3 Zorg voor een methodiek, criteria en timing voor gebiedsgerichte uitdienstname

[9] **Het is aan de Lidstaten om selectiecriteria op te maken voor uitdienstname**. Inzake uitdienstnameplannen legt te Europese Richtlijn geen gedetailleerde selectiecriteria vast – zoals bv. aantal resterende aansluitingen, kost van herinvestering, aanwezigheid van alternatieven en lokale warmte- en koelingsplannen – voor de selectie van de wijken, straten of leidingen die het eerst moeten worden uitgefaseerd. Lidstaten en regulerende instanties moeten met andere woorden, bij voorkeur op basis van een maatschappelijke kosten-batenafweging, zelf criteria uitwerken en verankeren in nationale of regionale regelgeving.

Hoewel de Vlaamse ontwerpregeling de verplichting tot opmaak van dergelijke plannen verankert, blijft nog onduidelijk op basis van welke criteria netdelen prioritair voor uitdienstname in aanmerking zullen komen. Een transparant beoordelingskader is evenwel noodzakelijk om een consistente en uitlegbare toepassing van uitdienstnameplannen te verzekeren.

[10] **Maak werk van een transparante, objectieve en gedragen selectiemethodiek**. De Raden bevelen de Vlaamse Regering daarom aan om een transparante, objectieve en gedragen selectiemethodiek vast te leggen voor de gebiedsgerichte uitdienstname van aardgasnetten. Die methodiek moet duidelijk maken welke criteria netbeheerders hanteren bij het selecteren en prioriteren van uitdienstelling van bepaalde netdelen, en hoe zij daarbij rekening houden met o.a. de verwachte evolutie van de gasvraag, de investerings- en onderhoudskosten, de beschikbaarheid en maturiteit van

PARLEMENT & RAAD (2023/1791), EED., Art. 25, lid 6. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023L1791 ; VLAAMSE REGERING (2009), Energiedecreet., Art. 4/1.4.1 en Artikel 4/1.4.2. https://codex.vlaanderen.be/portals/codex/documenten/1018092.html

[11] Zowel bronnen als netten.

[12] De Raden denken hierbij in de eerste plaats aan: lokale besturen, energieleveranciers, VNR, energiedistributienetbeheerders, Vlaamse administraties en Regering.

[13] Zie aanbeveling 1.

alternatieve warmteoplossingen, de aanwezigheid van kritieke afnemers, de lokale warmte- en koelingsplannen en de **maatschappelijke kosten-batenafweging**.

[11] **Laat deze selectiecriteria tot stand komen op basis van een gestructureerd overleg.** Om de legitimiteit, toepasbaarheid en uitvoerbaarheid van de gebiedsgerichte uitdienstname te verzekeren[14], vragen de Raden dat de selectiemethodiek tot stand komt via gestructureerd overleg met de betrokken stakeholders[15] en, waar beschikbaar, met lokale warmte- en koelingsplannen als leidend referentiepunt.

Bij de uitwerking ervan kan inspiratie worden opgedaan bij de andere Belgische regio's en bij andere Europese lidstaten, die een gelijkaardige implementatieoefening zullen moeten doorvoeren met vergelijkbare keuzes over criteria, procedures, timing en stakeholderbetrokkenheid. De Raden vragen om de kernprincipes, criteria en procedure van deze selectiemethodiek decretaal of minstens bij uitvoeringsbesluit te verankeren.

[12] **Leg een concrete datum vast voor de eerste indiening van een uitdienstnameplan**. De Raden stellen vast dat het ontwerpdecreet geen **concrete datum** vastlegt voor de eerste opmaak en indiening van een uitdienstnameplan[16]. Daardoor blijft onduidelijk wanneer de eerste gebiedsgerichte uitdienstnameplannen beschikbaar zullen zijn en wanneer de aardgasdistributienetbeheerder de voorbereidingen moet opstarten. De Raden merken op dat eerdere voorontwerpversies nog uitgingen van een eerste tienjarig uitdienstnameplan tegen 1 september 2029. Zij vragen om opnieuw een concrete datum in de definitieve versie van het decreet op te nemen.

2.4 Beperk kosten en *stranded assets* en bescherm afnemers bij de uitdienstname.

[13] **Plan uitdienstname in functie van beperking van de maatschappelijke kosten hiervan**. De beleidsnota Energie wil samen met Fluvius en de regulator een exitbeleid voor het gasdistributienet voorbereiden "*om de financiële impact van een dalend aardgasverbruik te beperken en* stranded assets *te vermijden*". Ook de Raden hebben eerder gewezen op het belang van een duidelijke langetermijnvisie op de aardgasdistributienetten[17].

Een ongecoördineerde daling van het aardgasverbruik en het aantal afnemers zal immers leiden tot exponentieel stijgende nettarieven voor de overblijvende afnemers en houdt voor ondernemingen, huishoudens en voor de netbeheerder, een hoog risico op gestrande activa en *lock-ins* in en een duur restnet. Uit simulaties van Fluvius blijkt dat, bij behoud van het huidige afschrijvingsregime, tegen 2050 voor het

---

[14] Die criteria mogen daarbij niet blindelings of mechanisch worden toegepast: zij moeten steeds worden afgewogen in het licht van de specifieke, lokale context en mogen niet worden begrepen als een exhaustieve oplijsting.

[15] Zie titel 2.

[16] Het ontwerpdecreet kent de Vlaamse Regering de bevoegdheid toe om de indieningsdatum op een later moment vast te stellen.

[17] O.a. SERV (17/3/2025). Advies: Schuivers voor een energiek en harmonieus VEKP 2021-2030. https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_20250317_maatregelenVEKP_ADV.pdf ; MINARAAD & SERV (2025|016), Advies Fluvius investerings- en databeheerplannen 2026-2035., p. 5-6;

SERV (22/12/2023). Advies: Netinvesteringen: Leiden en snoeien om duurzaam te groeien. https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_20231222_investeringsplan20242033_Fluvius_ADV.pdf

gasdistributienet een risico op gestrande activa van naar schatting 1,7 miljard euro kan ontstaan[18]. De Raden vragen om ervoor te zorgen dat de restwaarde van de gasdistributienetten, voor fossiel gebruik, tegen 2050 nul bedraagt.

Doordachte uitdienstnameplannen zijn dus noodzakelijk om de maatschappelijke kosten te beperken. In die context formuleren de Raden volgende aanbevelingen:

2.4.1 Zorg voor een passend afschrijvings- en investeringskader

[14] **Introduceer de mogelijkheid om activa versneld af te schrijven**. Om *stranded assets* te vermijden en te voorkomen dat de kosten op termijn bij een steeds kleinere groep afnemers[19] terechtkomen, vragen de Raden dat de netbeheerder explicieter[20] de mogelijkheid krijgt om activa versneld af te schrijven, afgestemd op de defossiliseringsagenda[21] en dus op de verwachte verkorte actieve gebruiksduur van de infrastructuur.

De Raden bevelen aan om het ontwerpdecreet op dit punt aan te vullen, zodat ondubbelzinnig wordt vastgelegd dat de tariefmethodologie rekening houdt met een verkorte verwachte gebruiksduur van aardgasinfrastructuur zodat zodat de boekwaarde ten laatste tegen 2050 nul zal zijn. Daarbij kan, rekening houdend met de verwachte daling van vervoerde volumes en aantal afnemers ook een niet-lineaire afschrijvingsmethode worden overwogen[22] met stabiele en maatschappelijke aanvaardbare nettarieven tijdens de transitieperiode.

[15] **Zet de VNR in om te beoordelen welke investeringen nog opportuun zijn**. De VNR heeft in deze context een belangrijke rol: het beoordelen van welke nieuwe investeringen nog noodzakelijk en opportuun zijn en welke bestaande of nieuwe[23] activa versneld moeten worden afgeschreven. Daarbij moet het regelgevend en tarifair kader de netbeheerder voldoende mogelijkheden bieden om activa tijdig af te schrijven en uit dienst te nemen. Dit is met name nodig wanneer noodzakelijke herinvesteringen disproportioneel hoog zijn ten opzichte van het beperkte aantal resterende afnemers.

Daarbij is het **belangrijk om extreme tarifaire schokken te vermijden**, zeker omdat andere ontwikkelingen zoals ETS2, de taxshift en de evolutie van de gasprijs de

---

[18] Fluvius (26/9/2024). Halfjaarrapport van de Fluvius-groep per 30 juni 2024. https://over.fluvius.be/sites/fluvius/files/2024-09/halfjaarverslag-fluvius-groep-300624.pdf

[19] Met name burgers en ondernemingen die (nog) niet hebben kunnen overstappen op fossielvrije alternatieven of aardgas als grondstof gebruiken.

[20] In het bijzonder zou het nieuwe, algemene punt 22°, dat bij artikel 15 van het ontwerpdecreet wordt ingevoerd, moeten verduidelijken dat de bepaling niet enkel van toepassing is op uitdienstnames naar aanleiding van externe omstandigheden met een mogelijke impact op de gasinfrastructuur, zoals wegenis- of rioleringswerken, maar ook als gevolg van uitdienstnames.

[21] MINARAAD & SERV (2025|016), Advies Fluvius investerings- en databeheerplannen 2026-2035., p. 3

[22] Om de nettarieven stabieler te houden worden er meerdere, niet-lineaire methodes voor de (versnelde) afschrijving van de gasinfrastructuur onderzocht in de studie van Trinomics (12/11/2025) i.o.v. de VNR. Toekomst van het aardgasdistributienet in Vlaanderen. Belangrijkste bevindingen en aanbevelingen. https://assets.vlaamsenutsregulator.be/2025-12/Bijlage%202%20-%20RAPP-2025-28.pdf

[23] O.a. digitale gasmeters, die een aanzienlijk deel van de (toekomstige) investeringen in de gasinfrastructuur vormen. Cf. SERV (22/12/2023). Advies: Netinvesteringen - leiden en snoeien om duurzaam te groeien. https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_20231222_investeringsplan20242033_Fluvius_ADV.pdf

betaalbaarheid voor huishoudens en de concurrentiekracht van ondernemingen mee onder druk kunnen zetten[24].

2.4.2 Kies voor planmatige, gebiedsgerichte en kostenefficiënte uitdienstname

[16] **Definieer voorwaarden inzake 'opportunistische' zowel als 'structurele' uitdienstname**. Uit het Investeringsplan 2026-2035 en de parlementaire bespreking over de toekomst van het aardgasdistributienet blijkt dat een onderscheid gemaakt wordt tussen opportunistische uitdienstname, naar aanleiding van herinvesteringen of infrastructuurwerken, en structurele uitdienstname, waarbij netdelen planmatig en gebiedsgericht afgebouwd worden[25].

Opportunistische uitdienstname zou kunnen toenemen naarmate meer netdelen aan herinvestering toe zijn of inactief worden omdat noodzakelijke herinvesteringen disproportioneel kunnen zijn ten opzichte van een beperkt aantal resterende gebruikers. Daarom is het belangrijk dat de definitieve Vlaamse decreetgeving duidelijk bepaalt wanneer niet langer wordt geïnvesteerd in inactieve gasinfrastructuur, bv. bij aansluitingen of netdelen die al enkele jaren ongebruikt zijn. Naast toezicht door de VNR, is hiervoor een onderbouwd economisch model nodig dat kosten, baten, herinvesteringsnoden, resterende aansluitingen en maatschappelijke effecten transparant afweegt. Een dergelijk model ontbreekt vandaag nog.

Zowel voor opportunistische als structurele uitdienstnames moet ruim vooraf duidelijk zijn onder welke voorwaarden afnemers het gasnet (moeten) verlaten, welke alternatieven beschikbaar zijn en hoe sociale bescherming, continuïteit van de ondernemingsactiviteiten, communicatie en praktische uitvoering worden verzekerd.

[17] **Een georganiseerde en gebiedsgerichte uitdienstname is aanzienlijk kostenefficiënter dan een ongeorganiseerde afbouw.** Een diffuse afbouw houdt netdelen met een slinkende restgroep gebruikers langer in dienst, waardoor kosten voor onderhoud, monitoring, veiligheid en eventuele herinvesteringen blijven doorlopen. Tegelijk hangen de kosten van de effectieve afbouw sterk af van de gekozen aanpak: fysieke verwijdering van infrastructuur kan aanzienlijk duurder zijn dan een gewone uitdienstname[26], terwijl koppeling aan andere (infrastructuur)werken de kosten kan beperken[27]. De meerwaarde van een planmatige en gebiedsgerichte aanpak beperkt

---

[24] Om de impact op nettarieven af te vlakken kan gedacht worden aan een automatisch adaptief systeem dat o.a. de doorrekening van gasnetafschrijvingen in nettarieven temporiseert in functie van de evolutie van andere factuurcomponenten (SERV (2/3/2026). Advies: Gebouwrenovatieplan 2050. https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_ENO_20260225_Gebouwrenovatieplan_2050_ADV.pdf)

[25] VLAAMS PARLEMENT (28 mei 2026), Vergadering Commissie voor Wonen, Toerisme, Energie en Klimaat. Toekomst aardgasdistributienet in Vlaanderen: hoorzitting. https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/commissies/commissievergaderingen/2034360

[26] Een studie i.o.v. de VNR stelt dat gedetailleerde kostenstudies per asset en gebied nodig zijn om nauwkeurige ramingen te verkrijgen, aangezien de ontmantelingskosten sterk variëren afhankelijk van de gekozen technische oplossing, locatie, asset en netwerkspecificaties. Ruwe, indicatieve ramingen uit van gemiddeld ongeveer €133.000 per km voor ontmanteling waarbij de leiding in de grond blijft, en €250.000 – €300.000 per km voor ontmanteling waarbij de leiding ook uit de grond wordt verwijderd. Trinomics (12/11/2025). Toekomst van het aardgasdistributienet in Vlaanderen. Belangrijkste bevindingen en aanbevelingen. https://assets.vlaamsenutsregulator.be/2025-12/Bijlage%202%20-%20RAPP-2025-28.pdf

[27] SERV (22/12/2023). Advies: Netinvesteringen - leiden en snoeien om duurzaam te groeien. https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_20231222_investeringsplan20242033_Fluvius_ADV.pdf ; SERV

zich echter niet tot kostenoptimalisatie. Door huishoudens, ondernemingen en andere lokale actoren gelijktijdig te mobiliseren, worden collectieve oplossingen en projecten beter haalbaar, en ook sneller uitvoerbaar. Een gecoördineerde aanpak creëert bovendien meer mogelijkheden om de economische baten van de omschakeling maximaal binnen de eigen economie te verzilveren en meer kansen op een sociaal rechtvaardige transitie. Investeringen, ondersteuning en lasten kunnen dan immers evenwichtiger worden afgestemd.

[18] **De regelgeving moet bijdragen tot het bereiken van kostenoptimale oplossingen**. Het Vlaams regelgevend kader moet daarom duidelijk bepalen hoe de gasafbouw op het terrein niet alleen kostenoptimaal, maar ook maatschappelijk optimaal wordt georganiseerd.

Ook de praktische behandeling van aansluitingen die niet langer gas verbruiken of waarvoor de levering wordt stopgezet moet duidelijk worden geregeld, onder meer wat betreft verzegeling, tijdelijke buitengebruikstelling en definitieve wegname van meters en aansluitingen. Niet-gebruikte maar technisch actieve aansluitingen blijven immers onderhoud, opvolging en veiligheidscontrole vergen en houden daardoor onnodige kosten in stand.

Collectieve projecten kunnen bijdragen aan een georganiseerde en gerichte afbouw van bepaalde netdelen, en kunnen omgekeerd ook prioritair worden ontwikkeld in netdelen die planmatig voor afbouw zijn aangeduid[28].

Verder kan ook de eventuele meerwaarde van een specifiek, via de gasnettarieven gespijsd, “ontmantelingsfonds” worden onderzocht, zodat de kosten van toekomstige ontmanteling op een rechtvaardige manier worden verdeeld.

2.4.3 Werk een duidelijke afnemersstrategie uit

[19] **Een afnemerstrategie moet leiden tot duidelijkheid over de kostenverdeling**. Een belangrijk onderdeel van de uitdienstnameplannen is hoe de kosten tussen huidige en toekomstige gebruikers worden verdeeld en hoe de betaalbaarheid voor achterblijvende gebruikers wordt gewaarborgd[29]. Daarom vragen de Raden dat het regelgevend kader voor uitdienstnameplannen een duidelijke afnemersstrategie bevat. Die strategie moet bepalen:

- Hoe kwetsbare afnemers worden geïdentificeerd en beschermd;
- Hoe wordt omgegaan met nulverbruikers en slapende aansluitingen;
- Onder welke voorwaarden een verplichte overstap aan de orde is;

(17/3/2025). Advies: Schuivers voor een energiek en harmonieus VEKP 2021-2030. https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_20250317_maatregelenVEKP_ADV.pdf

[28] SERV (21/5/2024). Rapport: Collectieve projecten – warme dekens voor de energietransitie. https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_20240521_collectieve_projecten_energietransitie_RAP.pdf ; SERV (22/12/2023). Advies: Netinvesteringen - leiden en snoeien om duurzaam te groeien. https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_20231222_investeringsplan20242033_Fluvius_ADV.pdf

[29] In die context wijzen de Raden erop dat kruissubsidiëring (bv. tussen gereguleerde diensten voor aardgas en waterstof), die onder bepaalde voorwaarden toegestaan kan worden door artikel 5 van Verordening 2024/1789, kostenopdrijvend kan werken voor afnemers aangesloten op de “subsidiërende” infrastructuur.

- Hoe effectieve uitvoering van uitdienstnameplannen gegarandeerd wordt, ook wanneer een beperkt aantal (rest)afnemers aangesloten is op het gasnet;
- Welke financiële en niet financiële ondersteuning, begeleiding en waar nodig beleidsprikkels nodig zijn om afnemers tijdig en verantwoord te laten overschakelen op fossielvrije alternatieven.

Het uitgangspunt moet zijn dat vrijwillige overstappen zoveel mogelijk plaatsvinden vóór een gebied formeel uit dienst genomen wordt, zodat zo weinig mogelijk afnemers bij de uitdienstname gedwongen afgeschakeld worden. De Vlaamse Regering moet incentives uitwerken om afnemers tijdig en vrijwillig het gasnet te laten verlaten, onnodige herinvesteringen te vermijden en de maatschappelijke kosten van de uitdienstname te beperken. Deze incentives mogen evenwel geen ongerechtvaardigde druk leggen op afnemers die nog geen haalbaar alternatief hebben. Voor kwetsbare afnemers, maar ook voor een bredere groep huishoudens en ondernemingen[30], zijn begeleiding, betaalbaarheid, toegang tot fossielvrije oplossingen en continuïteit van energievoorziening belangrijke randvoorwaarden.

2.4.4 Zorg voor brede, heldere en tijdige communicatie

[20] **Tot slot moet communicatie als volwaardig onderdeel van elk uitdienstnameplan worden verankerd**. Afnemers moeten tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de aanleiding, timing, gevolgen, beschikbare alternatieven, ondersteuningsmogelijkheden en bezwaar- of overlegmomenten. Die communicatie moet afgestemd zijn met lokale besturen, sociale organisaties, energiehuizen, renovatiebegeleiders en netbeheerders, zodat de gebiedsgerichte uitdienstname niet alleen technisch uitvoerbaar, maar ook sociaal rechtvaardig, transparant en maatschappelijk aanvaardbaar is.

2.5 Evolueer van een 'aardgasgericht' naar een 'transitiegericht' regelgevend kader

[21] **Omslag naar een coherent en toekomstgericht kader is nodig**. De Raden stellen vast dat het huidige Vlaamse energierecht historisch is gegroeid vanuit beschikbaarheid en verdere exploitatie van het aardgasdistributienet. Die logica sluit echter steeds minder aan bij de gewijzigde Europese beleids- en regelgevingscontext waarin klimaatneutraliteit centraal staat[31].

Daarom vragen de Raden om het Energiedecreet en het Energiebesluit te heroriënteren naar een coherent en toekomstgericht kader. Dat kader moet de gecontroleerde afbouw van fossiel aardgas mogelijk maken, de meest kosteneffectieve

[30] Uit verschillende studies blijkt dat de financiële draagkracht een belangrijke belemmering vormt voor een aanzienlijk deel van de gezinnen om hun woning (grondig) energetisch te renoveren, bv. om fossielvrij te verwarmen. Zie onder meer Albrecht J. & Hamels S. i.o.v. Agoria (2020). De financiële barrière voor klimaat- en comfortrenovaties. https://www.agoria.be/nl/diensten/expertise/groene-transitie/klimaatneutraal-bouwen/de-financiele-barriere-voor-klimaat-en-comfortrenovaties en CRB (17/12/2025). De financiering van de energierenovatie van woningen. https://www.ccecrb.fgov.be/p/nl/1338/de-financiering-van-de-energierenovatie-van-woningen. Daarnaast beperkt de uitdaging zich niet tot huishoudens, maar beschikken ook sommige ondernemingen, die aardgas gebruiken als grondstof of voor industriële processen (nog) niet over een haalbaar alternatief.

[31] De Europese Klimaatwet verankert klimaatneutraliteit tegen 2050, de herziene EPBD stuurt aan op de geleidelijke uitfasering van fossiele verwarmingssystemen in gebouwen, en Richtlijn (EU) 2024/1788 verplicht lidstaten om een kader uit te werken voor ontmantelingsplannen wanneer de dalende vraag naar aardgas dit vereist.

route ernaar toe uitstippelen en vermijden dat Vlaamse bepalingen nog investeringen in of verdere afhankelijkheid van aardgas faciliteren. Een rechtszeker en maatschappelijk kostenefficiënt transitiekader vereist immers afstemming van het Vlaamse beleidskader op het Europese.

[22] **Basiselementen van een toekomstgericht kader**. Bij deze regelgevende vertaling via het Energiedecreet en/of het Energiebesluit, vragen de Raden om daarbij minstens de volgende elementen op te nemen:

- **Doelstelling verankeren**: Veranker expliciet dat het beheer van het aardgasdistributienet moet bijdragen aan de klimaatneutraliteitsdoelstelling tegen 2050 en aan de geleidelijke uitfasering van fossiel aardgas.
- **Aansluitingsbeleid heroriënteren**: Voorzie een juridische basis om nieuwe aardgasaansluitingen gebiedsgericht te beperken of te weigeren in zones waar een uitdienstnameplan, warmtenetstrategie of elektrificatiebeleid wordt uitgerold.
- **Koppeling met warmte- en energieplanning**: Verplicht afstemming tussen uitdienstnameplannen, lokale warmteplannen, warmtezonering en renovatiestrategieën. Maak daarbij lokale warmteplannen leidend[32].
- **Investeringstoets invoeren**: Toets de maatschappelijke kostenefficiëntie van investeringen in aardgasinfrastructuur af, o.a. in de context van de uitdienstnameplannen en de klimaatneutraliteitsdoelstelling. Weeg daarbij niet alleen het aantal nog niet afgeschakelde restafnemers en hun verwachte gasverbruik mee, maar ook de kost om infrastructuur in stand te houden of te vernieuwen voor een beperkte groep restafnemers die nog niet uit eigen beweging overschakelden. Die kostenafweging moet kunnen doorwegen om alsnog tot afschakeling te komen, op voorwaarde dat gepast beleid wordt uitgewerkt om ook deze restafnemers tijdig, op een economisch verantwoord en sociaal rechtvaardige manier, mee te krijgen in de omschakeling. Zo worden onnodig dure herinvesteringen en *stranded assets* vermeden.
- **Afschrijvingsbeleid afstemmen op de energietransitie:** Veranker dat de tariefmethodologie rekening houdt met de verkorte verwachte gebruiksduur van aardgasactiva zodat stranded assets worden vermeden[33]. De VNR beoordeelt of de voorgestelde investeringen in de aardgasinfrastructuur voldoen aan de voorwaarden die de defossiliseringsstrategie moeten waarmaken[34].
- **Gebiedsgerichte uitdienstname mogelijk maken**: Creëer een decretale basis voor zowel opportunistische als geplande collectieve uitdienstname van aardgasnetcomponenten, met duidelijke procedurele waarborgen voor afnemers.
- **Transparante transitieplanning**: Verplicht Fluvius om periodiek kaarten en scenario's te publiceren met verwachte afbouwzones, investeringsnoden en timing van uitdienstname.

[32] Zie titel 2

[33] Zie ook titel 4.

[34] Zie ook titel 2.

- **Vermijden van nieuwe stranded assets bij digitale gasmeters**: Herbekijk de verdere uitrol van digitale gasmeters, vermijd een verdere uitrol waar en wanneer die niet langer verenigbaar is met de geleidelijke afbouw van het aardgasnet, en stop de vervanging van werkende digitale gasmeters waar deze dreigen uit te groeien tot stranded assets.
- **Definitieve buitengebruikstelling verankeren**: Leg vast dat een gasaansluiting die definitief uit dienst is genomen ook uit dienst blijft, ook bij een eigendomsoverdracht, bewonerswissel of latere wijziging van voorkeur door de eigenaar of gebruiker.
- **Informatieplicht bij verkoop en in de woningpas versterken**: Zorg ervoor dat de verkoopsakte en de woningpas duidelijk aangeven of een duurzame verwarmingsoplossing voorhanden is, wanneer zo'n oplossing gepland is – bijvoorbeeld via een geplande aansluiting op een warmtenet – en of de gasaansluiting reeds buiten dienst is gesteld.

Tot slot vragen Minaraad en SERV dat wordt onderzocht of de wegname van gasaansluitingen voor bepaalde groepen afnemers tegen gereduceerd tarief kan gebeuren, en dat deze maatregel wordt meegenomen in de bredere evaluatie van de verhouding tussen gas- en elektriciteitskosten, tegen het licht van de doelstellingen uit het Actieplan Elektrificatie van de Europese Commissie[35], zoals ook aangehaald in het SERV-Minaraadadvies over de energietaxshift en -cut[36].

[35] EUROPESE COMMISSIE (2026). Actieplan voor elektrificatie. https://energy.ec.europa.eu/topics/eus-energy-system/electrification_en

[36] MINARAAD & SERV (2026-020), Advies over de Vlaamse energietaxshift van elektriciteit naar fossiele energiebronnen., p. 2-3